

Browarek, Tomasz

"Nazwy miejscowe powiatu
żuromińskiego", Wiktor Mieszkowski,
"Biezuńskie Zeszyty Historyczne", 2007,
nr 22 : [recenzja]

Biezuńskie Zeszyty Historyczne 23, 197-199

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Nazwy miejscowe powiatu żuromińskiego

W. Mieszkowski, "BZH", 2007, nr 22.

Pomimo odejścia założyciela i przewodniczącego Kolegium Redakcyjnego "Bieżeńskich Zeszytów Historycznych" śp. Stanisława Ilskiego oraz jednej z redaktorów śp. Janiny Liwińskiej wydawnictwo to nadal utrzymuje wysoki poziom. Bardzo duży w tym wkład ma obecny przewodniczący kolegium redakcyjnego Wiktor Mieszkowski. To jego autorstwa jest ostatni z wydanych numerów zeszytów (numer 22), w całości poświęcony nazwom miejscowym powiatu żuromińskiego. Praca ta to wynik paroletnich studiów Autora nad tą tematyką. W 20 numerze "BZH" z 2004 roku ukazał się artykuł W. Mieszkowskiego "Nazwy miejscowe gminy Bieżeń i południowej części powiatu żuromińskiego". Obecna praca to rozszerzenie i pogłębienie wcześniejszych badań nad tym zagadnieniem.

Z założenia "BZH" mają za zadanie rozwijać i upowszechniać wiedzę o najbliższym regionie. Praca W. Mieszkowskiego jak najbardziej wpisuje się w tę problematykę. Nie jest to praca popularnonaukowa, ale praca o zacięciu typowo naukowym. Autor wykorzystał w niej bogatą bazę źródłową. Swój tekst oparł nie tylko na współczesnych opracowaniach, monografiach i artykułach naukowych, ale także dotarł do bardzo ciekawych i mało znanych prac z okresu międzywojennego i wcześniejszych. Przykładem jest tu chociażby "Słownik staropolski" M. Arcta z 1914 roku, czy tzw. "Słownik warszawski" – Słownik języka polskiego, pod red. J. Karłowicza, A. Kryńskiego i W. Niedźwieckiego wydany w Warszawie w 1900 roku.

Dla przejrzystości wykładu w pracy zastosowane zostały dwa rodzaje przypisów. Dla źródeł cytowanych bardzo często Autor używał symboli i skrótów w nawiasach (tzw. przypisy dopowiadające), natomiast odnie-

*) Tomasz Browarek, mgr historii, dr nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, adiunkt w Zakładzie Badań Etnicznych Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pracownik Międzyuczelnianego Instytutu Dziennikarstwa i Nauk Społecznych im. Melchiora Wańkowiicza w Lublinie.

sienia do rzadko cytowanych prac np. z czasopism naukowych, czy też szczegółowych prac toponomastycznych umieścił w przypisach na końcu każdego rozdziału. Z tego podziału przypisów, wynika także podział bibliografii na dwie odrębne części. Pierwsza z nich zawiera słowniki i wydawnictwa encyklopedyczne oraz prace często stosowane, wraz z rozwinięciem skrótów stosowanych przez Autora, natomiast druga część bibliografii zawiera wykaz wykorzystanych publikacji szczegółowych.

Cel, jaki postawił przed sobą Autor tej pracy, to realizacja przesłania prof. Witolda Taszyckiego, który pisał, iż pojedyncze słowa języka polskiego mają ogromną wartość. Trzeba je tylko zebrać, przyrzeć im się bliżej i postarać zrozumieć. W. Mieszkowski podjął to wezwanie i przeanalizował etymologię nazw miejscowości powiatu żuromińskiego. Należy tu podkreślić, że nazwy miast, wsi czy osad stanowią jedne z najtrwalszych i najstarszych źródeł, które pozwalają na odtworzenie dziejów. Dlatego też praca W. Mieszkowskiego stanowi istotny element w rozwoju wiedzy na temat historii tego regionu.

Konstrukcja pracy jest prosta i logiczna. Poszczególne nazwy miejscowości są opisane w układzie alfabetycznym, z podziałem na gminy, w których się znajdują. Całość opatrzona jest wstępem oraz zakończeniem. We wstępie Autor wiele miejsca (może nawet zbyt wiele) poświęcił wyjaśnieniu terminu Zawkrze, związanego z opisywanym przez niego regionem (powiat żuromiński jest częścią tego regionu geograficznego). Wyrazem emocjonalnego charakteru pracy jest omówienie we wstępie rodowodu nazwy rodzinnej miejscowości Autora – Raciąża.

Zasadniczą część pracy to ujęte w układzie alfabetycznym nazwy miast, wsi, przysiółków i folwarków opisane według klasyfikacji naukowej przejętej z opracowania prof. W. Taszyckiego, podziału na typy nazw, przynależne im formanty. W przypadku występowania różnicy w tłumaczeniu powstania nazwy Autor podaje wszystkie znane mu opinie badaczy na ten temat i wskazuje tę, jego zdaniem, najbliższą prawdzie. Opis każdej miejscowości oprócz zasadniczej części poświęconej etymologii jej nazwy zawiera jeszcze informację dotyczącą jej położenia oraz bardzo ciekawy, krótki rys historyczny.

Dla większej przejrzystości oraz lepszego zrozumienia i uzupełnienia treści wiele miejsca w pracy zajmują mapy, tabele, wykazy oraz spisy. W celu przybliżenia czytelnikowi sposobów pracy naukowej z zakresu onomastyki Autor często cytuje prace różnych badaczy tej tematyki.

W zakończeniu, celem ułatwienia przyszłym czytelnikom właściwego wykorzystania pracy, podaje dwa zasadnicze podziały nazw miejscowych. Dla lepszego posługiwania się tą pracą na jej końcu znajduje się alfabetyczny spis omówionych nazw miejscowych.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż praca ta na pewno przyczyniła się do poszerzenia wiedzy na temat historii tego regionu. Oprócz walorów naukowych posiada ona także walory dydaktyczne i powinna być wykorzystywana na lekcjach historii czy godzin wychowawczych w gimnazjach i szkołach średnich powiatu żuromińskiego przy omawianiu dziejów regionu i poszczególnych miejscowości. Praca ta, dzięki przejrzystości i logice wykładu, jest także adresowana do szerokiego grona czytelników zainteresowanych dziejami swojego regionu.